

S. Zaharčenko strādā par docenti Lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanas un sīklopu katedrā no 1953. līdz 1961. gadam. Zootēnijas fakultātes dekāne no 1951. līdz 1956. gadam. Lauksaimniecības zinātņu doktores grādu iegūst 1971. gadā, Dr. habil. lauks. 1992. gadā. Lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanas katedras profesore no 1973. līdz 1995. gadam. S. Zaharčenko 1995. gadā piešķirts LLU emeritus goda profesora nosaukums.

S. Zaharčenko ne tikai ieguldījusi savus spēkus un zināšanas jauno lopkopības speciālistu sagatavošanā, bet vienlaikus augusi un veidojusies arī pati, kļūstot par izcilu pedagoģi un zinātnieci. Pētījusi pilnvērtīgu lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanu, ekonomiskas produkcijas iegūvi, piena un jaunpiena vitamīnu sastāvu, bioloģiski aktīvās lopbarības piedevas. Plaši pazīstami S. Zaharčenko pētījumi par vitamīnu nodrošināšanu lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanā. Reģistrēts patents. Joprojām nozīmīgi ir veiktie pētījumi par mikroelementiem un aminoskābēm bagātinātu kombinētās lopbarības receptu izstrādāšanu teļiem un cūkām. Piedalījies pētījumos par virsmas aktīvu vielu pielietošanu zivju miltu izgatavošanā un radiolizēto piedevu pielietošanu lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanā.

Profesores S. Zaharčenko dziļās zināšanas un neizsīkstošā enerģija tiek augstu novērtēta, 1970. gadā profesore saņem medaļu „Par varonīgu darbu”, un 1985. gadā S. Zaharčenko apbalvo ar medaļu „Darba veterāns”. S. Zaharčenko ar savu darbību lopkopības zinātnē ir devusi ieguldījumu LLA un LF un Latvijas lauksaimniecībai, un ir pierādījusi sevi kā izcilu zinātnieci. Kopējais S. Zaharčenko publikāciju skaits pārsniedz 60. Nozīmīgākās grāmatas ir 1989. gadā sarakstītā un izdotā grāmata „Kombinētā spēkbarība”, 1990. gadā brošūra „Barības līdzekļi”.

Aiga Trūpa, Dr. agr., docente, Lauksaimniecības fakultāte

ILGA LAIVIŅA

Ilga Laiviņa (dz. Lapkašs) dzimusi 1926. gada 16. jūlijā Valkas apriņķa Lejasciema pagasta Cinišos. Tēvs Jānis Lapkašs – lauksaimnieks, specializējies šķirnes zirgu audzēšanā, māte Milda Lapkaša – piensaimniece, specializējusies šķirnes govju ganāmpulka izkopšanā. Ģimenei piederēja 19.4 ha zemes. Mācījies Lejasciema pamatskolā, to beidz 1940. gadā. Vēlāk studē Priekuļu lauksaimniecības tehnikumā, to absolvē 1945. gadā, iegūstot kvalifikāciju – jaunākā agronome.

Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Zootehnikas fakultāti absolvē ar izcilību 1950. gadā un iegūst kvalifikāciju – mācīta zootehniķe. No 1950. gada studē LLA aspirantūrā. Lauksaimniecības zinātņu kandidāta grādu iegūst 1954. gadā aizstāvot disertāciju „Pētījumi par Latvijas brūnās šķirnes lopiem Latvijas PSR padomju saimniecībās”. Lauksaimniecības zinātņu doktores grādu piešķir 1993. gadā. Kopš 1995. gada LLU docente emeritus.

Pēc LLA beigšanas vienu gadu strādā LPSR Lauksaimniecības ministrijas Lopkopības pārvaldē par ciltslietu zootehniķi. No 1953. gada 1. septembra līdz 1961. gadam strādā LLA Govkopības un zirgkopības katedrā par asistenti. Par docenti sāk strādāt 1961. gadā un nostrādā šajā amatā 22 gadus līdz 1983. gada 3. oktobrim, kad pārtrauc darba attiecības ar LLA un aiziet pelnītā atpūtā – pensionējas. Pēc darba attiecību pārtraukšanas ar LLA, nelielu laiku sprīdi vēl strādā Vidzemes Valsts ciltslietu stacijā kā vecākā zootehniķe (no 1983. līdz 1988. g.).

Līdztekus pedagoģiskajam darbam veica arī zinātniski pētniecisko darbu, kas bija saistīts ar Latvijas brūnās šķirnes govju izkopšanu. LLA mācību un pētījumu saimniecībā „Vecauce” izveidoja pirmieņu ieslaukšanas fermu, kur kopā ar kolēģiem L. Ābomu un A. Seņņikovu organizēja perspektīvo līniju vaislas buļļu pārbaudi pēc meitu attīstības, piena ražības un kvalitātes, kā arī tesmeņu formas un piena atdeves īpašībām. Līdzautore autorapliecībai Ullora–Reksa līnijas izveidošanā.

Aktīva fakultātes sabiedrisko darbu organizēšanā. No 1962. līdz 1963. gadam LLA Zootēnijas fakultātē SZB vadītāja, fakultātes Arod biedrības priekšsēdētāja. No 1979. līdz 1983. gadam Latvijas brūno lopu audzēšanas padomes un Dzīvnieku audzēšanas zinātnes padomes locekle.

Apbalvojumi: nozīme „PSRS lauksaimniecības teicamnieks” (1969. gads); medaļa „Par izcilu darbu” (1970. gads), LLA Pateicības raksts (1983. gads).

Nozīmīgākās publikācijas: Laiviņa I. (1956) *Latvijas brūnie lopi padomju saimniecībās*. Rīga: Latvijas valsts izdevniecība un Aboma L., Laiviņa I., Seržāns A. (1977) *Govkopība*. Rīga: Mirusi 2004. gada jūlijā, apglabāta Bērzu kapos, Jelgavā.

Daina Kairiša, Dr. agr., profesore, Lauksaimniecības fakultāte

PROFESORAM IMANTAM HOLMAM 85

Imants Holms dzimis 1931. gada 9. jūnijā lauksaimnieku ģimenē. Bērnība pagāja lauku vidē un saistībā ar lauku darbiem, tāpēc pēc Lielvircavas 7-gadīgās skolas Imants dodas mācīties uz Bulduru dārzkopības tehnikumu, kuru pabeidz 1948. gadā. Pēc Bulduriem Imants turpina studijas Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultātē, kuru absolvē 1954. gadā. Jau studiju gados viņš aktīvi darbojās studentu zinātniskajā pulciņā.

Pēc studijām, atbilstoši tajos laikos pastāvošajai kārtībai, jaunais speciālists tiek norīkots darbā par agronomu Sausnējas MTS (Mašīnu traktorū stacija), pēc gada pārceļts uz Slaties MTS un vēl pēc gada uz Jēkabpils MTS. No 1958. līdz 1962. gadam I. Holms bija Jēkabpils rajona galvenais agronomis. Darbojoties agronomiskajā dienestā, I. Holms nezaudēja saites ar LLA Agronomijas fakultāti. Uzkrājis pieredzi praktiskajā darbā, atsaucoties uzaicinājumam, 1962. gadā pārnāca darbā uz LLA. Viss turpmākais darba mūžs ir saistīts ar Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Augkopības katedru – sākumā asistents (1962.–1967.), tad vecākais pasniedzējs (1967.–1971.), docents (1971.–1980.) un no 1980. gada līdz mūža beigām – profesors. No 1976. līdz 1986. gadam bija Augkopības katedras vadītājs.

Imanta Holma darbība Augkopības katedrā saistīta ar diviem novirzieniem – pedagoģisko un zinātnisko, taču viņam tie bija nešķirami, ar vienotu mērķi un uzdevumu: augstskolas pasniedzējam ir jābūt aktīvam zinātniekam, zinātniskajā darbā jāiesaista arī studenti, un lekcijās ne tikai jāsniedz jaunākās zinātniskās atziņas, bet arī tās jāizvērtē. Tāpēc viņa lekciju uzskates materiālos vienmēr bija vissvaigākā informācija un par attiecīgām tēmām ļoti daudz arī paša pētījumu rezultātu.

Sākumā I. Holms pētīja lauka pupu agrotehniku, par ko 1967. gadā ieguva Lauksaimniecības zinātņu kandidāta grādu. Taču turpmākajos gados visa viņa zinātniskā darbība bija saistīta ar olbaltumvielām bagātu laukaugu audzēšanu Latvijā: sarkanā āboliņa un lucernas zelmeņa veidošanos (virsaugi, sējas veidi, sēklu iestrāde, laukdīdzība, šķirnes, pļaujas laiki, augu noturība zelmeņos, sēklu ieguve). Tika pētīti Zemgales apstākļiem piemērotākie tauriņzieži, it īpaši lucernai piemērotākie komponenti zāļu maisījumos un virsauga ietekme uz ražas veidošanos.

Tā kā Latvijā agrometeoroloģiskie apstākļi nav labvēlīgi, lai katru gadu varētu iegūt stabilas un kvalitatīvas lucernas sēklas, profesors ar lauka izmēģinājumiem pierādīja, ka vislabākās lucernas zaļās masas un proteīna ražas var iegūt, Latvijā selekcionēto šķirņu sēklas materiālu iegūstot citās, klimatiski labvēlīgākās dienvidu valstīs. „Dienvidnieciskas” izcelsmes šķirnes Latvijā apstākļos nespēja konkurēt ar Latvijas izcelsmes šķirnēm, kuru sēkla tika pavairota dienvidzemēs. Pamatojoties uz saviem pētījumiem un plašu literatūras analīzi, 1980. gadā iznāc I. Holma grāmata „Lucerna”.

Par savu pētījumu rezultātiem profesors daudz rakstīja dažādos zinātniskos un zinātniski praktiskos izdevumos, kā arī regulāri sniedza ziņojumus dažādās konferencēs. I. Holmam bija nepieņemama lauksaimniecisko zinātņu konjunktūra un pārspīlējumi. Viņš nekautrējās izteikt savus uzskatus arī tad, ja tie bija pretrunā oficiālajam viedoklim.

Profesors I. Holms ļoti rūpējās, lai arī studentiem būtu pieejama mācību literatūra un mācību grāmatas latviešu valodā un atbilstošas Latvijas agroklimatiskajiem apstākļiem. Pēc ilgāka pārtraukuma viņa darbības laikā un tiešā vadībā tika sagatavotas mācību grāmatas „Augkopība”, 1977. un 1988. g. (līdzautori P. Freimanis, L. Jurševskis), autoru kolektīva izdevums „Augkopības praktikums” 1977., 1980. g., un „Lopbarības ražošanas tīrums” 1982. g. (līdzautori P. Freimanis, J. Lauva).

Profesors Imants Holms laikabiedru, viņa darba turpinātāju un skolēnu atmiņā paliek kā erudīts un nopietns pasniedzējs un zinātnieks, tajā pašā laikā ļoti atsaucīgs, biedrīks un izpalīdzīgs jebkurā situācijā.

Antons Ruža, Dr. habil. agr., Lauksaimniecības fakultāte